Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
T.a.v. mevrouw E. Boekholt-O'Sullivan, minister
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		R&L 99998/2026	22 juni 2026

onderwerp
Consultatiereactie Wetsvoorstel Wijzigingswet Omgevingswet stelselaspecten

Geachte mevrouw Boekholt-O'Sullivan,

Naar aanleiding van het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet Omgevingswet stelselaspecten reageren de gezamenlijke provincies in voorliggende consultatiereactie. We danken u voor de gelegenheid tot het geven van een reactie op de regeling.

Wij streven naar een reactie op dit wijzigingsbesluit die uw ministerie verder helpt met de opbouw en uitwerking van het Omgevingsrecht. Het IPO blijft graag nauw betrokken bij de verdere ontwikkeling van het totale stelsel. Uiteraard zijn we bereid tot een nader gesprek om onze punten toe te lichten. Zoals altijd is ons oordeel gebaseerd op:

1. de mate waarin de uitvoeringsregelgeving de provinciale uitvoeringspraktijk ondersteunt om het doel van de wet te realiseren;
2. de bijdrage aan de vier verbeterdoelen van de wet (vergroten inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak, bewerkstelligen van een samenhangende benadering, vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte, versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving)
3. de uitgangspunten in de Nota's van Toelichting van de AMvB's, in het bijzonder: a. het gelijkwaardig beschermingsniveau van gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit, b. flexibiliteit (afwegingsruimte en maatwerkmogelijkheden), c. aansluiten bij de bestaande bestuurlijke taakverdeling én bestaande rollen en verantwoordelijkheden van burgers, bedrijven en overheid, d. geen koppeling besluit-omgevingswaarde;
4. een terughoudende opstelling van het Rijk bij het stellen van instructieregels, conform art. 2.24 en art. 2.3 van de Omgevingswet op basis van nationaal belang, doeltreffende en doelmatige taakuitoefening en internationale verplichtingen.

Financiële Zekerheidstelling

De maatschappelijke aandacht voor een schone, gezonde en veilige leefomgeving groeit. Dit komt bijvoorbeeld naar voren in de Actieagenda industrie en Omwonenden. De gezamenlijke provincies onderschrijven daarom het belang van een instrument waarmee financiële zekerheid gesteld kan worden. Het is immers van groot maatschappelijk belang dat de kosten van herstel, sanering en nazorg in dergelijke gevallen daadwerkelijk bij de initiatiefnemer blijven liggen. Daarmee kan het beginsel 'de vervuiler betaalt' beter geborgd worden. Vanuit de ervaringen die de provincies de

Inlichtingen bij : [redacted]
Email : [redacted]
Bijlagen : 0

afgelopen twee jaar op hebben gedaan met het instrument financiële zekerheidstelling willen we graag aandachtspunten meegeven voor de Wijzigingswet Omgevingswet stelselaspecten waarin voorgesteld wordt om het instrument breder te kunnen toepassen. Vervolgens gaan we in op de vragen die gesteld zijn in de consultatie.

Leerervaringen pilot benutten
Uit het wetsvoorstel wordt niet duidelijk hoe de leerervaringen uit de pilot (2024-2025) van de gezamenlijke provincies worden meegenomen. Het evaluatierapport dat in opdracht van IPO is opgesteld, laat zien dat er breed draagvlak is voor het instrument, maar dat de uitvoering te complex is en ingewikkeld is. De beoordeling en monitoring van financiële zekerheid vraagt om specifieke kennis en capaciteit. Voor bedrijven wordt duidelijk dat de financiële impact omvangrijk kan zijn. Het rapport is in het Bestuurlijk Omgevingsberaad van 13 april j.l. besproken. Voor een link naar het rapport verwijzen we graag naar:
Evaluatie proefperiode financiële zekerheidsstelling: fundamentele herziening nodig - Interprovinciaal Overleg

UDO toets en artikel 2 onderzoek
De voorgestelde wetsvoorstel brengt voor provincies extra taken met zich mee. Bij de invoering van de Omgevingswet is geen UDO toets en artikel 2 onderzoek uitgevoerd voor het instrument financiële zekerheidstelling. IPO heeft haar zorgpunten destijds per brief met de bewindspersoon gedeeld. De onderzoeksrapport van KokxDeVoogd dat in opdracht van IPO is uitgevoerd laat zien dat het huidige wettelijke instrumentarium grote complexiteit geeft voor de uitvoering (door omgevingsdiensten) en zelfs inhuur van externe deskundigheid nodig is. Deze zorgen zijn ook bestuurlijk overgebracht in het Bestuurlijk Omgevingsberaad 13 april j.l.. Het rapport adviseert dan ook een fundamentele herziening van het instrument. Op dit moment is het dan ook niet passend om in de Ow vooruit te lopen op een uitbreiding van de toepassingsmogelijkheden voor fize.
Voor een goede uitvoerbaarheid is het noodzakelijk dat er serieus werk wordt gemaakt van de ervaringen en aanbevelingen die uit de pilot naar voren komen. Dat zien we nu niet terug, wij gaan ervanuit dat in de UDO die nu wordt opgestart er serieus naar de aanbevelingen voor de uitvoerbaarheid wordt gekeken. Hoewel de UDO in principe voor de consultatie had moeten plaatsvinden en het traject dus te laat is gestart hechten wij nu meer aan zorgvuldigheid dan aan snelheid.
Tot slot wijzen wij op de verplichting uit de Financiële verhoudingswet (artikel 2): *'Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies of gemeenten, wordt in een afzonderlijk onderdeel van de bijbehorende toelichting met redenen omkleed en met kwantitatieve gegevens gestaafd, welke de financiële gevolgen van deze wijziging voor de provincies of gemeenten zijn.'* Na aanpassing van het instrument financiële zekerheid verwachten wij nog een artikel 2 onderzoek naar het gehele instrument.

Belang van overgangsrecht
De provincies achten een zorgvuldig overgangsrecht noodzakelijk. Duidelijk moet zijn:
- of en onder welke voorwaarden financiële zekerheidstelling alsnog kan worden voorgeschreven;
- dat er redelijke termijnen gelden om aan nieuwe verplichtingen te voldoen;
- dat rechtszekerheid voor bestaande situaties wordt gewaarborgd.

Geluid
Met de voorgestelde wijziging van artikel 15.1 van de Omgevingswet (Onderdeel R) worden alle besluiten die zien op het vaststellen van geluidproductieplafonds, toegevoegd aan de lijst van schadeveroorzakende besluiten. Uit de toelichting begrijpen wij echter dat het doel van deze wijziging

is enkel die besluiten die kunnen leiden tot een hogere geluidbelasting bij een woning of perceel onder deze lijst te laten vallen. Dit betreft besluiten die zien op het vaststellen van geluidproductieplafonds in nieuwe situaties (zoals bij de aanleg van een weg, industrieterrein of spoorweg) en besluiten over wijziging van eerder vastgestelde geluidproductieplafonds voor bestaande situaties (bijvoorbeeld als gevolg van een fysiek wijziging aan de bron of groei van het verkeer).

Echter, in de voorgestelde wijziging zouden ook besluiten die zien op de eerste vaststelling van geluidproductieplafonds bij bestaande (provinciale) wegen en industrieterreinen als schadeveroorzakend besluit worden aangemerkt. Dit achten wij onwenselijk. Het aanmerken van dit type besluiten als (mogelijk) schadeveroorzakend, gaat in tegen het uitgangspunt van de wetgever dat de invoering van het nieuwe geluidkader (waar de eerste vaststelling van GPP's onderdeel van is) in beginsel beleidsneutraal plaats vindt. Voor zover er schadeveroorzakende gevolgen optreden, zijn die het gevolg van de stelselwijziging zelf en niet van het besluit tot de eerste vaststelling van de GPP's. Het is daarom niet wenselijk dat de schade wordt afgewenteld op het bevoegd gezag dat de GPP's invoert.

Wij verzoeken de wetgever om onze aandachtspunten nadrukkelijk mee te nemen in de verdere uitwerking van de wijziging. Wij zien uw reactie daarom graag tegemoet. En hopen dat u met onze inbreng het wetsvoorstel verder vorm wilt geven.

Beantwoording consultatievragen

Vraag 1: Voor algemene rijksregels: zijn er naast de activiteiten waarvoor naar huidig recht in algemene rijksregels al financiële zekerheidsstelling is voorgeschreven (artikelen 4.977 en 4.1001a van het Besluit activiteiten leefomgeving) andere bij algemene rijksregels geregelde activiteiten waarvoor volgens u het voorschrijven van financiële zekerheidsstelling verplicht moet worden?

Beantwoording door provincies

Ja, de provincie ziet aanleiding om het toepassingsbereik van financiële zekerheidsstelling in algemene rijksregels verder te overwegen voor een beperkt aantal hoogrisico-activiteiten met potentieel grote, onomkeerbare of moeilijk herstelbare gevolgen voor de fysieke leefomgeving.
De provincie acht met name aanvullende rijksregels voor financiële zekerheidsstelling mogelijk wenselijk bij activiteiten die voldoen aan één of meer van de volgende kenmerken:

- Structureel risico op substantiële milieuschade, waaronder bodem- en grondwaterverontreiniging;
- Hoge saneringskosten in verhouding tot de financiële draagkracht of levensduur van de initiatiefnemer;
- Complexe nazorgfasen na beëindiging van de activiteit;
- Grote maatschappelijke impact bij falen (bijvoorbeeld effecten op drinkwaterbronnen of Natura 2000-gebieden).

De provincies zien een UDO toets als een belangrijk hulpmiddel om de mogelijke wenselijkheid verder te verkennen.

Vraag 2: Voor decentrale algemene regels: zijn er binnen de activiteiten waarvoor u decentrale algemene regels stelt activiteiten waarvoor volgens u via te stellen instructieregels ruimte moet worden geboden voor het voorschrijven van financiële zekerheidsstelling?

Beantwoording door provincies

Ja, de provincies zien een mogelijke behoefte aan instructieregels die provincies ruimte bieden om in decentrale algemene regels financiële zekerheidsstelling te kunnen voorschrijven voor specifieke activiteiten. Dit kan gelden voor activiteiten waarbij:

- de lokale of regionale situatie (bijvoorbeeld bodemopbouw, waterwinning, kwetsbare natuur) bepalend is voor het risico;
- de risico's sterk locatieafhankelijk zijn en daarom niet doelmatig volledig op rijksniveau kunnen worden genormeerd;
- de provincie een regisserende rol heeft in bescherming van strategische belangen, zoals grondwater of ruimtelijke samenhang.
- Randvoorwaarde voor uitbreiding van het toepassingsbereik is dat de leerervaringen uit bovengenoemde pilot verwerkt worden c.q. zijn.

De provincies zien een UDO toets als een belangrijk hulpmiddel om de mogelijke behoefte verder te verkennen.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

[redacted] (voorzitter IPO Bestuurlijke Adviescommissie Ruimte en Leefomgeving)

[redacted]